

سینمای هند

نوشته: خالد محمد

درباره زندگی مسیح دید از امکانات این رسانه جدید به شگفتی آمد و حاصل این تجربه اولین فیلم سینمایی هند به نام راجه هریشچندرا (۱۹۱۳) شد که بر اساس اسطوره‌های هندی ساخته شده و به تحلیل از اعمال پادشاهی می‌پرداخت که برای رسیدن به حقیقت، از ثروت، سرزمین و خانواده‌اش می‌گذرد.

پالکه فیلمساز پرکار و مردم‌پسندی شد که آثارش در سراسر هندوستان دوست‌داران فراوان داشت. گروهی دیگر از فیلمسازان بنام دوره صامت سینمای هند عبارتند از: دیرن گنگولی که کمدی طنزآمیز بازگشت انگلستان (۱۹۲۱) را ساخت. دباکی کومار بوسه که فیلم ماجراجویی شعله‌های جسم (۱۹۲۸) را کارگردانی کرد و چندو لعل شاه که دختر ماشین نویسی (۱۹۲۶) و چرا شوهران خیانت می‌کنند (۱۹۳۷) را ساخت. وی در هر دو فیلم به تمجید از قدرت و حیثیت زن پرداخته است.

فیلمسازی در هند هم تجارتمندی است بزرگ و هم عرصه‌ای برای خلاقیت هنری، استودیوها و گروه‌های فیلمسازی نظیر تئاتر نوین کلکته، شرکت فیلمسازی پرابهات در پونا (نزدیک بمبئی) و سینمای ناطق بمبئی، همگی بدست سرمایه‌داران تأسیس شده و همانها بودند که فرهنگ سینمایی اولین دهه سینمای ناطق هند را در سال‌های ۱۹۳۰ - ۱۹۴۰ شکل بخشیدند. یکی دیگر از استودیوهای بسیار فعال، شرکت فیلمسازی امپریال است که اولین فیلم ناطق سینمای هند را بنام عالم آرا (۱۹۳۱) به زبان هندی ساخت که ترانه‌های چندی در آن خوانده می‌شد.

در دهه ۱۹۴۰ حدود ۱۰۰ فیلم در هند ساخته شد که این آمار در دهه ۱۹۵۰ به دو برابر رسید. امروز هند از نظر کمیت تولید در رده سوم پس از ایالات متحده و ژاپن قرار دارد و از سال ۱۹۷۶ به این سویکی از پیشگامان تولید سالانه فیلم در جهان بوده است مثلاً در سال ۱۹۸۳ تعداد فیلم تولید شده در هندوستان ۷۶۳ فیلم است که بیشتر آنها در بمبئی و مدرس ساخته شده است.

سینما در هند جایی است برای کاستن از فشار زندگی پر ملال روزانه و دروازه‌ای است به دنیای خیال. اکنون که سه ربع از تولد سینما در هند میگذرد. هنوز فیلمهایی که در آن یک قهرمان خیرخواه علیه افراد شریر به مبارزه برخاسته و پیروز می‌شود تماشاچیان فراوان دارد. سینمای هند از آغاز پیدایش، ایده‌ها، طرح‌ها و حتی متون کامل فیلم را از منابع خارجی گرفته و ارائه کرده است. این سینما بویژه تحت‌تأثیر هالیوود بوده و در انواع گوناگون فیلمسازی چون فیلمهای حماسی، ترسناک، عاشقانه و فیلمهای خانوادگی، سینمای ایالات متحده را الگو قرار داده و آن را مطابق با فرهنگ هندی بازسازی و آدابته کرده است. فرهنگی که بسیار حساس و در واقع غیر قابل انعطاف است. باین ترتیب تقریباً تمام فیلمهای هندی باید، با رقص و آواز و ملودرامهای شدید عاطفی همراه باشد و سلسله وقایع به‌طور زنجیره‌ای اوج گرفته در نهایت قهرمان داستان فرد یا افراد خست را با اسلحه یا بدون اسلحه از پای درآورد. البته باید افزود که در سالهای اخیر برخی از فیلمسازان ریسک کرده و از میزان رقص و آواز در فیلمها کاسته‌اند.

فیلمهای هندی به گونه‌ای کلیشه‌ای دارای قهرمان مرد، قهرمان زن و شخصیت شریر است و در خط فرعی داستان نیز معمولاً یک مادر، یک دلچک برای سبک کردن فضای فیلم، یک پسر بچه یا نوجوان برای جلب توجه تماشاچیان نوجوان و یک فرد مسیحی یا مسلمان وجود دارند. این چهار چوبی است که سینماگران بمبئی آنرا تنظیم کرده و فیلمسازان سایر مراکز یعنی مدرس و کلکته و پنجاب از آن پیروی می‌کنند.

پندر سینمای هند دوندیراج گوویند پالکه (۱۸۷۰ - ۱۹۴۴) در محلی بنام ناسیک نزدیک شهر بمبئی در خانواده‌ای روحانی دیده به جهان گشود. وی به لحاظ تعلیم و تربیت خانوادگی ابتدا استاد زبان سنسکریت شد، اگر چه شوق فراوان به نقاشی، تئاتر و جادو داشت زمانی که فیلمی

اکنون تعداد تولید سالانه، بیش از ۹۰۰ فیلم است که با وجود رقابتی قابل توجهی چون تلویزیون و ویدئو گویای این واقعیت است که سینما در هند همچنان محبوبترین وسیله سرگرمی است. اما سینمای هند صرفاً به سرگرمی نپرداخته و کوشش‌های اصیلی در جهت به نمایش گذاشتن اندیشه و احساس هندی از طریق این رسانه انجام داده است. سینمای هند موضوعاتی نظیر پیروزی خیر بر شر، حمایت از مظلوم، تاکید بر احترام به بزرگتر و مطرح کردن درستکاری در دنیایی عمدتاً فاسد را بصورت دستورالعمل فیلمسازی درآورده است. بهترین نمونه چنین سینمایی متعلق به دهه ۱۹۵۰ است که اغلب، آنرا دهه طلایی سینمای هند شمرده‌اند. در این دهه روحیه ملی سرشار از خوش بینی و امید بود و فیلمسازان نیز تحت تاثیر ملاحظاتی گیشه قرار نداشتند.

آثار سینمایی دهه ۱۹۵۰ در هند که بدست کارگردانی چون شانتارام، راج کاپور، گورو دوت و بیمال روی ساخته شد، امروزه غالباً شاهکار تلقی می‌شوند. فسه در فیلمهای این دوره اغلب درباره زندگی بومی و برگرفته از ادبیات اصیل هندی است. هدف این فیلمها مطرح کردن وجدان اجتماعی در پوششی از ماجراهای تفریحی و سرگرم کننده بود، کاری که واقعاً مشکل است. در این دوره همچنین گرایش به استفاده از تکنولوژی پیشرفته در سینما پیدا شد.

بعد از دهه ۱۹۵۰ و با پیدایش رنگ در صنعت سینما، سینمای هند قدری از مسائل جدی فاصله گرفت و به موضوعات تخیلی تر پرداخت. این گرایش منجر به ساختن فیلمهای عاشقانه که در فضاهای زیبای کشمیر و شهرهای تپه ماهوری نظیر دارجلینگ می گذشت، گردید. ساتیا جیت رای فیلمساز مشهور هند، از درون چنین زمینه‌ای ظهور کرد.

رای در سال ۱۹۲۱ در یک خانواده فرهیخته بنگالی به دنیا آمد. وی در دوران اولیه زندگیش تحت تاثیر شاعر بزرگ هند را بیند رانات تاگور و پدر خودش سوکومار نویسنده برجسته بنگالی بود. هنگامی که ژان رنوار فرانسوی فیلم رودخانه را در کلکته کارگردانی می کرد ساتیا جیت رای با او آشنا شد. رنوار، رای را به ساختن فیلم تشویق کرد و رای به ساختن فیلم پاتریانجالی (ترانه جاده، ۱۹۵۵) پرداخت. این فیلم اولین فیلم او از مجموعه سه گانه‌ای بنام آپو (دنیای آپو) بود که بر اساس داستان‌های نویسنده بنگالی بیبوتی بوشان ساخته شد. رای این فیلم را با بودجه بسیار کمی ساخت. این فیلم در جشنواره ۱۹۵۶ کان عنوان «بهترین سند نمایشی بشری» را به خود اختصاص داد.

آثار رای به سینمای هند اعتباری جهانی بخشید. مجموعه سه گانه آپو، مهانانگار (شهر بزرگ ۱۹۶۳) در سطح شاهکار هستند. فیلمساز دیگر بنگالی ریتویک گهاتاک نیز از فیلمسازان نابغه به شمار می آید. فیلم آجاتریک (آدم ماشینی، ۱۹۵۸) شرح رابطه یک راننده تاکسی با ابوطیاره‌اش، و فیلم ستاره پنهان (۱۹۶۰)، آثاری ارزنده درباره زندگی پرخشونت در بنگال شرقی است. مرینال سن نیز همچون رای در نهضت سینمایی کلکته پرورش یافت. سن که تحت تاثیر سینمای کلاسیک قرار داشت، فیلمهای انتهای شب (۱۹۵۶) و زیر آسمان کبود (۱۹۵۸) را

ساخت. یکی از فیلمهایش بنام باشری شراوانا (روز نامزدی ۱۹۵۸) در جشنواره و نیز با استقبال خوبی روبرو شد.

در اواخر دهه ۱۹۶۰ و طی دهه ۱۹۷۰، به دنبال تماس روزافزون فیلمسازان هندی با هنرمندان و کارگردانان خارجی، سینمای هند دگرگون شد. برای مثال «رای» و «بیمال روی» هر دو تحت تاثیر سینمای نئورئالیسم ایتالیا قرار گرفتند. همچنین نیاز به تاسیس نهادی که دانشجویان بتوانند در آن تعلیم فیلمسازی ببینند هر چه بیشتر احساس می شد. بدنبال این نیاز بود که در سال ۱۹۶۱ موسسه فیلم هند در پونا تاسیس شد. فارغ التحصیلان این موسسه طوری تربیت شدند که نمی توانستند بطور در بست تسلیم راه و روش‌های جاافتاده باشند. بلکه به دنبال شیوه‌ای نوین بودند. شرکت سرمایه گذاری فیلم که بعداً در سازمان گسترش سینما ادغام شد، از این حرکت جدید در سینما حمایت کرد. این سازمان در اواخر دهه ۱۹۶۰ موفقیت‌های سینمایی فراوان کسب کرد که فیلم مرینال سن به نام آقای شومه (۱۹۶۹) اولین آنها بود.

این فیلم ماجرای برخوردهای یک بوروکرات ستمگر با یک دختر دهاتی پر جوش و خروش است. دو تن از اصیل ترین، استعداد‌های سینمای هند که از موسسه فیلم پونا فارغ التحصیل شدند، مانی کائول (با فیلم نان روز، ۱۹۷۰) و کومارشهانی (با فیلم آئینه توهّم، ۱۹۷۲) هستند که هر دو از وارد شدن به سینمای بازاری پرهیز کرده‌اند و با اینکه اغلب از آنها با عنوان سازندگان فیلم‌های «غیر قابل فهم» یاد شده از روش خود دست برنداشته و شردهای روایی جدیدی در سینما باب کرده‌اند.

گرایش دیگری نیز در سینمای هند پیدا شد که عموماً نام «سینمای میانه‌رو» به آن داده‌اند و موضوعاتش اغلب ظلم و ستم رایج در روستاها و حقه‌بازی‌های سیاسی است. چهره‌های برجسته این گرایش شبام بنگال (سازنده فیلم نهال ۱۹۷۴) و گوویندنیالانی (سازنده آرده ساتیا) هستند کنان مهتا (سازنده فیلم داستان سنتی، ۱۹۸۰)، سعید میرزا (سازنده چیزی که آبرت پینتو را خشمگین می کند. ۱۹۸۰) و کندان شاه (سازنده جانته بهی دوبارو) از امیدهای فیلمسازی در هند هستند.

آثار اینان التقاطی، پویا و پراز ابداعات است و موضوعاتی از مشکل مسکن و موضوعات مربوط به نظام گرفته تا رشوه گریهای دولتی را در بر می گیرد.

در سالهای اخیر نهضت فردگرایانه عمیقی به رهبری گ. آراویندان و آدور گوپالاک ریششان، در ناحیه کرالا در جنوب هند برافه افتاده است. فیلمهای چادر سیرک (۱۹۷۸)، چیدامبارام و اوردیتات، ساخته آراویندان و انتخاب شخصی (۱۹۷۲)، صعود (۱۹۷۷) و موخامو خام، ساخته گوپالاک ریششان که طی دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ ساخته شده‌اند این دو کارگردان را به شهرت رساندند. فیلمهای مذکور حساسیت سازندگان را به شرایط اجتماعی حاکم در کرالانشان می دهد.

GANASHATRU

دشمن مردم

نویسنده‌ی فیلمنامه و کارگردان سانساخت‌ترای، برمیثای ناماسنامهی دشمن مردم، اثر هنریک ایبسن، فیلمبردار جارون راهبا، تدوین دولان دانا، موسیقی سانساخت‌ترای کارگردان هنری اشوک بوسی.

بازنگران: سومیترا چاترئی، دهریتمن چاترخی، راماکوهانها کورنا، مامالاسا کار، سوهند و چاترخی، دیبا نکرده.

رنگی، محصول کشور هندوستان، سال ۱۹۸۹، به مدت ۱۰۰ دقیقه

خلاصه داستان فیلم: دکتر اشوک گوپتا، در محل زندگی خود، دهکده‌ی کوچک، چندپیور، به چندین نمونه برفان، تیفوئید و بیماری‌های دیگر برمی‌خورد. وی در بررسی و تحقیق به منع این بیماری‌ها پی می‌برد. در دهکده چشمه آب مقدسی وجود دارد که بازدیدکنندگان بسیاری برای استفاده و درمان خود به آن روی می‌آورند. دکتر با آزمایش نمونه‌ای از آب درمی‌یابد که جدیدی در دست بوده و آب چشمه الوده به باکتری است. دکتر گوپتا به مشورت با برادرش که شهردار است می‌پردازد و به وی پیشنهاد سسن معد را می‌دهد تا مرکز آلودگی معلوم شود و تعمیرات لازم انجام پذیرد. برادر وی که مردی معتقد به سنتها است مخالفت می‌کند، و این پیشنهاد مورد مخالفت تجار ثروتمندی که معد را سنا نهادند نیز فرار می‌گیرد. دکتر برای افشاگری به روزنامه متریقی محلی روی می‌آورد، اما گردانندگان روزنامه نیز این فرحمت را به وی نمی‌دهند. دکتر، ناامید از درهای بسته مصمم است تا شهروندان و بازدیدکنندگان را به‌طور سناهی متوجه خطر کند، و این اقدام او نیز بی نتیجه می‌ماند و وی منهدم به ارتداد می‌شود، تک دسیمی مردم دیگر راهی جز ترک زادگاهش برای دکتر باقی نمی‌ماند، ولی گروهی از جوانان به باری او می‌ایند این افراد تحصیلکرده‌هایی هستند که عمی خطر را درک کرده و برای کمک به دکتر می‌بوندند.

گل های کاغذی

KAAGHAZ KE PHOOL

تهیه کننده و کارگردان: گورو داتی. نویسنده فیلمنامه: ابرار الوی. موسیقی: اس. د. بورمن. سراینده اشعار: کابفی آزمی. فیلمبردار: وی. کی. مورش. تدوین: جی. چائوهان. کارگردان هنری: ام. آر. آچریکار.

بازیگران: گورو داتی، وحیدیه رحمان، بیبی ناز، جانی والکر، وینا، محمود، تن تن، مینو ممتاز. محصول هندوستان ۱۹۵۹، ۱۴۸ دقیقه.

خلاصه داستان: «سورش» کارگردان بنام سینما بود. اما امروز تنها گوشه‌ای می‌نشیند و با خاطرات زندگی گذشته‌اش روزگار سپری می‌کند. زنش او را ترک می‌کند و تنها دخترش را با خود می‌برد. سورش سالها بعد در یک شب بارانی تصادفاً در پارکی با دختری روبرو می‌شود که جایی برای زندگی ندارد. یکی از دوستان سورش که تهیه کننده فیلم است برای فیلم تازه‌اش به دنبال چهره تازه‌ای می‌گردد. سورش دختر را که نامش سانتی است و حالا بین آندو دوستی و الفتی بوجود آمده به دوستش معرفی می‌کند اما...

JUNOON

(Possessed)

جنون

JUNOON

نویسنده فیلمنامه و کارگردان: شیم بنگال، برمنای داستانی نوشته راسکین باند. فیلمبردار: گوویند نیلانی. تدوین: بها ناداس. موسیقی: واتراج بابتا. کارگردان هنری: ال جی. پاتیل. بازیگران: شیشی کاپور، حنیفر کندانال، ناظرالدین شاه، نفیسه علی، شمانا عظمی، سوشما سیت، ایزمات چوگانای، حولاآقا، حفیظی کندانال، نام آلترا، محصول کشور هندوستان سال ۱۹۷۸، بمدت ۱۴۱ دقیقه. عشق مردی مسلمان به دختری مسیحی، به آتش اختلاف های فرقه‌ای دامن می‌زند.

شیلپی

SHILPI

کارگردان: ناسندو چاترجی. نویسنده فیلمنامه: ن. چاترجی، براساس داستانی نوشته: مانیکا اندوپادهای. فیلمبردار: ساکتی باندوپادهای. کارگردان هنری: راد هارامان تاپادار. موسیقی: نیک فیل چاتوپادهای. تدوین: نی مای رای. بازیگران: آنجان دات، راویتا دات، چاکرا بارتی، سری لیخا، آزیت باندوپادهای. رنگی. محصول هندوستان ۱۹۹۳، ۱۰۳ دقیقه. خلاصه داستان: «شیلپی» براساس داستانی نوشته ماینکاباندو پادهایا ساخته شده است. فیلم قصه مرد ساده دلی است که در طول جنگ جهانی دوم با فحطی و گرسنگی به مبارزه برخاسته و پیروز می‌شود.

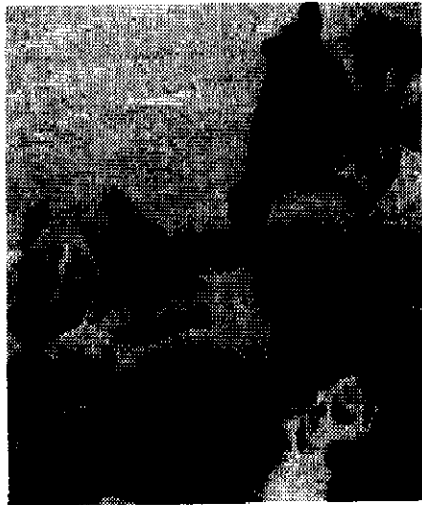
WOH CHOKRI

ووہ چوکری

نویسنده فیلمنامه و کارگردان: ساجانکار گوش، فیلمبردار: مالوی داس کویتا، کارگردان هنری: آجیت داندکار، تدوین: دیپاک کاپور.

رنگی، محصول هندوستان سال ۱۹۹۳، بمدت ۱۵۰ دقیقه

داستان فیلم درباره ووہ چوکری، جوان عجمی است که بین ۱۸ تا ۲۵ سال سن دارد. وی با سگش در نزدیکی ایستگاه راه آهن زندگی می کند. مردم او را دوست دارند ولی ووہ چوکری، از آن ها گریزان است. او تنها با یک امید زندگی می کند. آن هم دیدن چهره پدرش می باشد. به این منظور او به جاهای مختلف سر می زند تا اینکه عکس پدرش را در روزنامه ای می بیند و ...

NAZAR

نظار

کارگردان: مانی کوال، نویسندگان فیلمنامه: م. کوال، شامیستا موهانتی، برمیثای قصه ای کوتاه از فنودور داستایوسکی، فیلمبردار: پیوش شاه، تدوین: لالینا کریشنا، موسیقی: ویکرام جوگلکار

بازیگران: شامپهوی کوال، شکار کویار، سور کا سیکری

رنگی، محصول کشور هندوستان سال ۱۹۹۰، بمدت ۱۰۰ دقیقه.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

PADMA NADIR MANGHI

قایقرانان رودخانه پادما

کارگردان: گونام گوسه، نویسنده فیلمنامه: گ. گوسه، براساس داستانی از مانیک باندوپادھیایا، فیلمبردار: گونام گوسه، موسیقی: علاء الدین علی، گونام گوسه، تدوین: مولوی بانرجی.

بازیگران: آشاد، جامبا، راپا، اوتپال، دانا، رابی جوش،

رنگی، محصول هندوستان ۱۹۹۲، ۱۳۰ دقیقه

خلاصه داستان: «قایقران رودخانه پادما» قصه زندگی مردمانی است که برای اداره خانواده به سختی کار می کنند، اما هنوز فقیرند و مجبور هستند برای ادامه حیات در برابر نیروی طبیعت و تقدیر به مبارزه برخیزند.

سانگیا بالیا

SANGYA BALIA

کارگردان: ب. ساندار کریشناورس. نویسنده فیلمنامه: اف. دی. سالی. فیلمبردار: ان. جسی.
راژ: کارگردان هنری: سوبهاش کادکول. موسیقی: ویجیا باشکار. تدوین: سورش اورس.
بازیگران: راما کوبیشنا، ویجیا کاشی، بهاراتی پاتیل، اوما شری، ان. باساواراجی.
رنگی، محصول کشور کانادا، سال ۱۹۹۴، مدت ۱۴۱ دقیقه

۱۹۴۲: یک قصه عاشقانه

1942: ALOVY STORY

کارگردان: وینود چوپرا. نویسندگان فیلمنامه: و. چوپرا، شیو سابراها ماینام، سانجی بهانسالی،
فیلمبردار: بینود پرادهان. تدوین: رنوسالجا. موسیقی: آر. دی. سورمن. کارگردان هنری: نیتین
دسای.
بازیگران: آنیل کاپور، جکی شراف، مانیشا کویرالا، آنوپام، دنی دنزون جیا، مانوهرسینگ،
سوشماست، چان دنی، برین گلور، پران سیکاند.
رنگی، محصول هندوستان ۱۹۹۳، ۱۶۰ دقیقه.
خلاصه داستان: داستان در سال ۱۹۴۰ اتفاق می افتد. سالی که فرار است انگلیسی هندوستان را
ترک کند، مبارزان راه آزادی شبه قاره بزرگ هندوستان جان تازه ای می گیرند و ...

فاجعه

کارگردان: جانو باروآ نویسنده فیلمنامه: ج باروآ، براساس رمانی از هومن یورگهاین. فیلمبردار:
آنوپ جوتوانی. تدوین: هو. ان باروآ. موسیقی: ساتیباروآ.
بازیگران: ایندراپاینا، پورنما پاتاک، پرانجول سایکای، همن چودو روری، بادال داس.
محصول هند ۱۹۸۷، ۱۲۰ دقیقه
خلاصه داستان:

فیلم ماجراهای رخشوار بورا کشاورز فقیری است که زندگی خانوادهاش را باید از یک مزرعه کوچک
برنج تامین کند. تا آن زمان فقط حوادث طبیعی می توانست زندگی او را به خطر اندازد ولی اینک یک
زمین دار ثروتمند، منافع او را تهدید می کند. زمین دار ثروتمند ادعا می کند که در سال های گذشته
رخشوار بدهی اش را به پدر او نپرداخته و زمینی که تضمین بدهی بوده اینک به او تعلق دارد.
رخشوار با اینکه سواد ندارد، با فروش مقداری از وسایل زندگی اش، موضوع را در محاکمه دادگستری
دنبال می کند ...

دیوار

MUREN

کارگردان: آدور گوپالا کریشنان. نویسنده فیلمنامه: آه. گوپالا کریشنان، گاسرد اوپسهان، برمینای
داستانی نوشته وایکوم محمد بشیر. فیلمبردار: راوی وارما. تدوین: ام. مانی. موسیقی: ویجیا بهاسکار.
بازیگران: ماموتی، تیلکان، مورالی راوی والتون، کاراماتا، سرینت، بابونامبو دیری، جاگاناتا وارما،
ویصیمان، عزیز.
رنگی، محصول کشور هندوستان سال ۱۹۹۰، مدت ۱۱۷ دقیقه. شرکت در بیستمین جشنواره فیلم
رتردام.

